

Ignoranca ali naklep?

V trenutku, ko pišemo te vrstice, še nismo slišali, da bi poveljstvo karabinjerjev v Vidmu in tamkajšnja pristojna sodna oblast javnosti pojasnili okoliščine in predvsem ozadje preiskave v cerkvi in župnišču v vasi Matajur v Benečiji. Tu že desetletja »pase duše« 86-letni duhovnik Pasquale Gujon, sicer tudi

Msgr. Pasquale Gujon

znan in priznan kulturni delavec, eden, žal, še redkih učencev beneško-slovenskega očaka msgr. Ivana Trinka.

Ko je bila ta vsekakor čudna in tudi skrivnostna preiskava še v teku (v odsotnosti župnika Gijona), je bilo rečeno, da so tako v cerkvi kot župnišču iskali orožje in strelivo. Tako je baje pisalo v nekem anonimnem pisemu.

Zanimivo je, da velika italijanska sredstva obveščanja tega zares nezaslišanega dogodka dejansko niso zabeležila in da mu tudi mediji v naši deželi niso posvetili nobene (ali skoraj) pažnje. Je to znak zadrege, ali gre morda za potuho?

Ko na tem mestu znova izrekamo vso svojo solidarnost tako hudo prizadetemu msgr. Gujonu v njegovem človeškem in duhovniškem dostojanstvu, popolnoma upravičeno tudi pričakujemo, da tisti, ki so preiskavo odredili ali jo odobrili, podrobno in natančno pojasnijo naši slovenski in širši demokratični javnosti vsa ozadja in da hkrati, poskrbijo, da se gmotna škoda takoj poravnava,

DRAGO LEGIŠA

Prve enote NATO že prihajajo v Bosno

Tudjmanova stranka HDZ proslavlja volilno zmago, ki pa ni bila tako obilna, kot so pričakovali in napovedovali. Slovesnost ob umestitvi predstavnškega doma, izvajanje državne himne in priložnostni govor najstarejšega poslanca, upokojenega generala Janka Bobotka, pa je motila množica demonstrantov, ki se je zbrala pred parlamentom. Nekaj tisoč beguncev iz Posavine, ki naj bi po daytonskem sporazumu pripadla Srbom, je napadlo policijski živi zid ob paroli: Posavina je naša, Posavina je del hrvaškega nacionalnega ozemlja. Argumenti, podobni onim, ki jih proti ameriškega sporazumu navajajo sarajevski Srbi. Tako eni kot drugi želijo ostaniti, ali se vrniti na svoje domove, v zameno pa nikakor niso pripravljeni na pomiritev in skupno življenje s sedanjimi sovražniki.

Karadžić je zagrozil, da bo tekla kri, če bi ga na podlagi zaporne naloge mednarodnega sodišča v Haagu skušali aretirati. Zagovarjati bi se moral zaradi vojnih zločinov, podobno kot vrhovni poveljnik oboroženih sil bosanskih Srbov, Mladić. In vendar je Karadžić pripravljen odpotovati v Pariz, kjer bodo 11. decembra podpisali daytonski sporazum. Po njegovem listina ne bo veljavna, če na njej ne bo njegovega podpisa, češ da je uradni in legalni zastopnik Srbov iz Bosne. Obenem skuša pomiriti skrajneže in nezadovoljneže v lastnih vrstah. To so predvsem sarajevski Srbi iz Ilid-

že in Grbavice, ki dobra tri leta in pol živijo ločeni od Muslimanov in niso pripravljeni na bodočnost v skupnem mestu. Karadžić skuša zato prepričati Miloševića, naj izsili še pred podpisom vsaj nekatere popravke. Sarajevski Srbi naj bi v svojih petih predmestnih okrajih ohranili lastno upravo. Če

SAŠA RUDOLF

bi ta predlog ne prodril, potem naj bi prišlo do zamenjave petih srbskih okrajev z muslimansko enklavo ob Drini, Goražde. Toda v Beogradu in v drugih evropskih prestolnicah zatrjujejo, da sporazuma ni moč več spreminjati. Zato ima Karadžić v žepu še tretjo varianto. Mednarodna skupnost naj bi finančno prispevala k zgrad-

Prve enote NATO odhajajo v Bosno

nji novega mesta, ki naj bi zrastle okrog Pal. To bi v nekaj letih postalo srbsko Sarajevo, nastalo pa bi le nekaj več kot 10 kilometrov od Bašaršije.

Svetovni diplomaciji se mudi čimprej rešiti bosansko krizo. Obrambni ministri Atlantskega zavezništva so že izdelali načrt o nastavitvi 60 tisoč mož, ki naj bi po odhodu modrih čelad zagotavljale izvajanje daytonskega sporazuma. Tretjino bodo prispevale Združene države. Predsedniku Clintonu se je, kot kaže, posrečilo prepričati domače javno mnenje, kar je najboljša zagotovilo, da bo na načrt pristal tudi kongres. Po Clintonovem televizijskem govoru 46 odstotkov Američanov podpira predsednika, proti pošiljanju vojakov v Bosno pa je 40 odstotkov. Še pred 14 dnevi je 49 odstotkov Američanov nasprotovalo vmešavanju v bosanske zadeve. Mirovne enote bodo sestavljali poklicni vojak iz 30 držav, nekatere bodo prisotne le simbolično. Teža bo vsekakor na članicah Atlantskega zavezništva, Nemci bodo poslali 4.000, Italijani pa 2.200 mož. Rešiti je treba problem ruske prisotnosti. Moskva je dala na razpolago 4.000 mož, vendar s pogojem, da ne bodo v sklopu in pod poveljstvom NATA. Obrambna ministra Perry in Gračov skušata najti kompromis, ki bi zadovoljil ene in druge. Vsekakor pa tokrat ne bo dvojnega poveljevanja, ki je spravilo v krizo modre čelade.

»Volilna reforma ne more nadomestiti civilizacijske zavesti«

Predsednik republike Scalfaro je trdno odločen razpustiti parlament v prvi polovici januarja, če glavne politične stranke ne bodo v najkrajšem času dosegle sporazuma o reformah, ki jih je treba izvesti. Nove politične volitve bi po predsednikovem mnenju lahko bile na začetku januarja 1996. Državni poglavar se zaveda, kako brez novih, dopolnjenih volilnih predpisov grozi nevarnost, da se ponovi stanje, nastalo 27. marca lani, ko sta bili izvoljeni zakonodajni zbornici z različnima političnima večinama, kar je bil eden glavnih vzrokov politične nestabilnosti v sedanji legislaturi.

Finančni zakon bo, kot vse kaže, odobren 20. decembra in tedaj bo predsednik vlade Dini odstopil. Lahko se bo takrat zgodilo, da bo državni poglavar odstop sprejel, naglo opravil tradicionalne posvete in zatem takoj razpustil obe zbornici. Če pa bi se politične stranke sporazumele o nekaterih »pravilih«, bi Dinijeva vlada lahko ostala pri življenju tudi do konca evropskega šestmesečja, ko bo Italiji potekel mandatčasnega predsedstva Evropske zveze.

Milanski Corriere della Sera je pred nekaj dnevi ugotavljal, kako Berlusconi, Fini, D'Alema, Bertinotti in zdaj celo Bossi uradno iz-

javljajo, da so volitve nujne. »Če so iskreni, morajo le najti parlamentarne oblike, prek katerih naj pride do izraza skupno prepričanje, da je treba narediti konec sedanjih legislaturi.«

V tej zvezi bi zainteresirane politične stranke po mnenju pisca v najbolj razširjenem italijanskem dnevniku morale razvozlati vsaj tri vprašanja: reforme, podkupninsko afero in primer Fininvest-a.

O reformah bi morale te stranke takoj soglasno povedati, katero nameravajo najprej izvesti. Nikakor se ne bi smele zadovoljiti z

D.L. ■■■■ 2

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 3. decembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 »Miklavžev večer«. Radijska igra (Pariza Perat); 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.30 Nabožna glasba; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Koroški obzornik; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dramatika Stanka Majcna: Majcnov osebnostni portret; 15.30 Sport in glasba; 17.00 Z naših prireditev.

■ PONEDELJEK, 4. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.10 Iz četrtkovih srečanj: Dr. Dorče Sardoč; 9.15 Feri Lainšček: »Ajša Najša«. Radijska pripoved; 10.00 Poročila; 12.40 Cecilijanka '95; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Kmetijski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na otroškem valu; 15.30 Mladi val; 17.10 Pihalni orkester slovenske policije vodi Milivoj Šurber; pianist Bojan Gorišek, klarinetist Aljoša Deferrri; 18.00 Ena se tebi je želja spolnila.

■ TOREK, 5. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.10 Zastra krla (Marjanka Rebula); 9.15 Feri Lainšček: »Ajša Najša«. Radijska pripoved; 10.00 Poročila; 12.40 Cecilijanka '95; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Aktualnosti; 16.00 Mladi val; 17.10 Pihalni orkester slovenske policije vodi Milivoj Šurber; violončelist Miloš Mlejnik; 18.00 Adrijan Rustja: »Hej, tovariši!«. Partizanski miting št. 2.

■ SREDA, 6. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.10 Koroški obzornik; 9.15 Feri Lainšček: »Ajša Najša«. Radijska pripoved; 10.00 Poročila; 12.40 Cecilijanka '95; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.40 Za smeh in dobro voljo; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na gorškem valu; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Vinko Globokar in prvine sodobne glasbe; 18.00 Literarne podobe: Magična Renesansa.

■ ČETRTEK, 7. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.10 Zdravje je v rokah tretjepolčasnikov; 9.15 Feri Lainšček: »Ajša Najša«. Radijska pripoved; 10.00 Poročila; 12.40 Cecilijanka '95; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Kulturne diagonale: Dvignjena zavesa; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Vokalna skupina »Ars antiqua« iz Varšave (vodi Zbigniew Szablewski) in komorni zbor »Cantores cracovienses« iz Krakova (vodi Marek Kluzka).

■ PETEK, 8. decembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Beseda za današnji dan; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 10.00 Žarko Petan: »Andrejčkova glava je prazna«; 10.30 Koncert Marijinih pesmi; 11.45 Okrogla miza; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Valčki in polke; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Skupaj je lepše«, radijska igra v 3 delih. Izvaja igralska skupina Slovenskega kulturnega kluba v Trstu (Lučka Susič); 15.30 Mladi val; 17.00 Kulturni dogodki; 18.00 Petdeset let slovenske radijske postaje - neposreden prenos iz Kulturnega doma v Trstu.

■ SOBOTA, 9. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.30 Pravljičica; 8.40 Ob zlatem jubileju našega Radia; 10.00 Poročila; 10.10 Simfonični orkester RTV Slovenija vodi Anton Nanut; violist Mile Kosi, pianist Louis Lortie; 11.45 Filmi na ekranih; 12.00 Ta rozajanski glas (oddaja iz Režije); 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 15.00 My way ali zelo osebni pogled na lahko glasbo; 17.10 Mladi koncertanti na Dvorcu Zemono 17. maja letos; 18.00 Dramatika Stanka Majcna.

»Volilna reforma ne more nadomestiti...«

napovedjo nove »institucionalne razprave«, ki bi bila kot običajno, neplodna.

Za **podkupninske afere** te stranke lahko najdejo politično rešitev, vendar bi morale v tem primeru soglašati, da se mora nemudoma umakniti iz politike, komur se dokaže, da je nezakonito prejemal ali dajal denar.

Zadeva **Fininvest**: za vsako cenno je treba urediti problem »konfliktov interesov«. Nikakor pa se ne smemo sprijazniti z mislijo, da se usoda velikega podjetja, kot je Fininvest, vpleta v italijansko politiko »prehajanja« iz prve v drugo republiko. Rešitve tega vprašanja ne moremo pogojevati s takšno ali drugačno reformo institucionalne, politične ali volilne ravne.

Prav v zadnjih dneh se je ta problem zelo zaostril, ker je glavni delničar in lastnik Fininvest-a Silvio Berlusconi prejel od pristojnih sodnih oblasti v Milanu novo obvestilo o začetku sodne preiskave, češ da je njegovo podjetje leta 1991 financiralo takratnega glavnega tajnika socialistične stranke Craxija. Na njegov bančni račun v Švici je baje bilo položnih 10 milijard lir. Berlusconi je spet zagnal vik in krik, češ da ga sodna oblast preganja, ker je postal vpliven politik, ker se bližajo nove državnozbornske volitve itd. Obtožbo je odločno zavrnil in pristavil, da se verjetno ne bo odzval vabilu, naj se zgleda na sodi-

šču zaradi zaslišanja. Ta dogodek pa je močno zamajal njegovo vodilno vlogo v »polu svoboščin«. Ne glede na nadaljnji razplet je jasno, da bodo prej ali slej v Italiji vendarle morali z zakonom urediti problem »konfliktov interesov«, ki nastane vsakokrat, kadar velik podjetnik, kot je Berlusconi, stopi v politično arena. V državah s staro demokratično tradicijo so taki primeri natančno urejeni z ustreznimi zakoni.

Na koncu teh vrstic menimo, da je prav, če navedemo nekaj misli o trenutnem položaju v Italiji, ki jih je objavil Indro Montanelli, najstarejši (86 let!) še aktivni italijanski časnikar. Hudo se je motil — je napisal — kdor si je domišljjal, da je za odpravo pomanjkanja civilizacijske zavesti dovolj volilna reforma (uvedba večinskega volilnega sistema). Ta zavest je v Italiji »monopol neznanne manjšine, ki je vrh tega še postavljena na rob dogajanja.« »V svoji dolgi izkušnji svetovnega popotnika nisem nikdar opazil, je še napisal Montanelli, da bi en sam zakon nadomestil civilizacijsko zavest ali moralno držo.« »Skoraj pol stoletja je Italiji vladal politični center (KD in zavezniki), ki je bil prava pravcata močvara; posamezne stranke in strančice so se ravnale po načelu: ti daš nekaj meni, jaz dam nekaj tebi; deželi, državi pa ničesar. Močvara pa ni le ogledalo centra, ampak je portret Italije, v njeni javni in zasebni vsakdanosti«, je pristavil Montanelli.

Pokrajinski izvršni odbor Ssk o pozitivnih premikih v manjšini

Pokrajinski izvršni odbor Slovenske skupnosti je svojo zadnjo sejo posvetil zlasti dvema vprašanjem, ki trenutno najbolj zaposlujeta kroge slovenske zamejske skupnosti, to je **posodobitev pristojnosti tržaške Pokrajine** in **luči julijske razsodbe ustavnega sodišča o porazdelitvi volilnih okrožij**, kakor je v veljavi v vseh ostalih italijanskih pokrajinah, in o **volitvah skupnega manjšinskega zastopstva**.

V zavesti slovenskih ljudi si namreč vedno bolj utira pot spoznanje, da so bili skupno z volivci italijanske narodnosti v okoliških občinah grobo diskriminirani glede zastopanosti v pokrajinskem svetu. Dokaz temu je dejstvo, da so nekatere okoliške občine že osvojile načela omenjene razsodbe, pa tudi navadni ljudje vedno bolj odločno izražajo svoje mnenje o tem problemu. Ne glede na to, kakšna usoda čaka pokrajine v Italiji in še posebej v naši deželi, je trenutno najbolj pomembno, da prefekt čimprej razpiše volitve za obnovitev tržaškega pokrajinskega sveta po splošno veljavnih predpisih. Tako izvoljeni pokrajinski svet bo tudi najbolj pristojen, da odloča o nadaljnjem preustroju pokrajinske uprave in njenih pristojnosti.

Glede oblikovanja voljenega predstavništva slovenske manjšine v Italiji izvršni odbor z zadovoljstvom ugotavlja, da se tudi glede tega vprašanja uveljavlja pripravljenost te potrebi tako pri organizacijah civilne družbe kot političnih komponentah manjšinske skupnosti. To pomeni, da je bila pobuda Ssk, dana lani v javno razpravo, odraz objektivnih razmer, ki zahtevajo oblikovanje legitimnega zastopstva manjšine pri njenem nastopanju tako pred italijanskimi oblastmi kot pri matični državi Sloveniji. V tem pogledu je treba še izdelati pravila o volitvah, pristojnosti in obsegu novega skupnega zastopstva. Kaže, da je sedaj nastopil trenutek za izdelavo in razpravo o zadevnem načrtu.

Končno pokrajinski izvršni odbor stranke Slovenske skupnosti ugotavlja, da se tudi vprašanje minimalnega zastopstva manjšine v vseh izvoljenih telesih postopoma pozitivno premika naprej in se vrašča v politično zavest italijanske demokratične družbe, pri čemer velja omeniti, da na takšen razvoj značilno vpliva zgled bližnje Slovenije in Hrvaške ter spodbude evropskega parlamenta in njegovih strokovnih komisij v tej smeri.

Ignoranca...

medtem ko bi matajurski župnik, tudi zaradi svoje častitljive starosti, zaslužil javno opravičilo tako od obrambnega kot pravosodnega ministrstva, ki sta pri tej zgodbi neposredno ali posredno prizadeti.

Dogodek, o katerem pišemo, je po svoji naravi in bistvu pravzaprav pošasten. Upamo le, da je vsaj posledica ignorance ali vsakdanje rutine, saj nikakor nečemo verjeti, da se za tem dogodkom skrivajo drugačni nameni ali da se zasledujejo drugi cilji. Povojna zgodovina naše Benečije je v tem pogledu zelo poučna; prav dobro namreč poznamo delovanje raznih javnih in tajnih služb, kot nam je tudi dobro znano, pod kakšnim silovitim udarom so bili beneškoslovenski duhovniki, Gujonovi sobratje.

Njihova glavna in edina krivda je pravzaprav bila, da so se upirali politiki italijanske države, ki od priključitve Benečije leta 1866 do današnjih dni trajno zanika, da bi etnične in jezikovne različnosti bile dragocen, človeški prispevek omike h kulturnemu bogastvu in kulturni dediščini vse države. Za takšno politiko so namreč etnične in jezikovne različnosti nadležni tujek, ki ga je treba asimilirati in uničiti.

Proti taki politiki nastopa danes tudi videmska Cerkev s svojim nadškofom msgr. Battistijem na čelu. Zato pomeni udarec, ki ga je prejel matajurski župnik, tudi klofuto za videmskega ordinarija.

Besedo ima zdaj, kdor je matajursko »pustolovščino« zakrivil. Naša in širša javnost nanjo nestrpno čaka.

Izjava SSO

Svet slovenskih organizacij v deželi Furlaniji Julijski krajini odločno obsoja nedavno početje organov javne varnosti, ki so na pobudo sodnih oblasti, oz. ovadbo preiskale cerkev v Matajurju, češ da se v njej skriva orožje. To je med drugim poškodovalo cerkev samo, obenem pa je sprožilo vrsto upravičenih reakcij v slovenski javnosti.

Posebno prizadet je bil tamkajšnji župnik msgr. Pasquale Gujon, ki že nad pol stoletja pridno pase svoje ovčice in tako ohranja versko in narodno vrednoto med svojimi verniki in v Beneški Sloveniji sploh.

SSO izreka gospodu župniku svoje popolno solidarnost in od pristojnih oblasti zahteva, da vso zadevo razčistijo in s tem vrnejo Matajurju, njegovemu župniku in cerkvi vso čast in dostojanstvo.

Svet slovenskih organizacij

Olga Tavčar edini slovenski delegat v Palermu

Vtisi s kongresa italijanske Cerkve

V Palermu se je v petek, 23. t.m., končal kongres italijanske Cerkve. Iz obravnavanih tem in ob poslušanju papeževga posega je bilo razvidno, da hoče Cerkev odigrati svojo vlogo v italijanski politični in civilni družbi. Kakšen je globalni vtis, ki ste ga odnesli?

Zdi se mi, da se tudi znotraj Cerkve odraža ta raznolikost in nepredvidljivost, ki sta značilni za trenutno politično stanje v Italiji. Nasploh si iz posameznih pogovorov med udeleženci kongresa lahko razbral, da vlada danes v cerkvenih krogih glede poti, po kateri naj bi hodila italijanska Cerkev v naslednjem desetletju, veliko več negotovosti kot po drugem vsedržavnem zborovanju, ki je bilo v Loretu leta 1985. Menim, da teži italijanska Cerkev po zblizevanju med različnimi organizacijami in združenji, ki delujejo pod njenim okriljem, čeprav v zadnjem desetletju niso bila vedno v dobrih odnosih; pri tem pa ne zanika razlik, ki obstajajo med posameznimi organizacijami, ampak obratno poudarja bogastvo, ki se lahko porodi iz teh. Sam papež je med posegom v kongresni dvorani, v četrtek, 23. novembra, poudaril, da se italijanska družba ne sme več ozirati nazaj, ampak se mora v veri v Jezusa Kristusa pogumno prenoviti in iskati novih poti v današnji družbi.

Goriška delegacija, v okviru katere ste bili v Palermu, je predstavila stvarnost jezikovno in kulturno mešane nadškofije. So ljudje v komisijah, kjer ste delovali, razumeli tukajšnje razmere?

Da. Občutek sem imela, da je problematika delegate zanimala, čeprav menim, da se človek, ki se osebno ne srečuje s problemi, ki jih doživljamo v naših skupnostih, težko popolnoma uživi v problem. Samo problematiko so radi povezovali z veliko splo-

šnejšo, a trenutno v Italiji veliko bolj aktualno problematiko izseljencev in njihovega kulturnega in verskega vraščanja v italijansko družbo. V samih zaključnih dokumentih se večkrat omenja problematika izseljencev in večkulturnosti italijanske družbe; same specifikke kulturno-jezikovno mešane škofije pa niso posebej obravnavali. Žal mi ni uspelo spoznati nobenega udeleženca drugih obmejnih škofij, ki se ubadajo s podobnimi problemi kot mi (v delovni skupini, kjer sem sodelovala, ni bilo nobenega takega delegata; tržaška škofija pa ni imela slovenskega predstavnika). V pogovoru bi mogoče lahko dobila kak zanimiv podatek ali napotek za pastoralno delo v zvezi s tem.

Kakšni so bili torej zaključki kongresa in ali so ti sklepi zanimivi za pastoralno delo med slovenskim ljudstvom v zamejstvu?

Sam kongres je poudaril, vsak po mojem mnenju kljub ne povsem jasnim smernicam, le nekaj temeljnih tez, ki so bila vsaj v bistvu enotna, čeprav je bilo zaznati nekaj manjših odstopov. Naj navedem te sklepe:

— Cerkevna občestva morajo ponovno potrditi svojo navezanost na Jezusa in njegov evangelij. Sploh je temelj vsakega uspešnega pastoralnega delovanja živa in globoko verna župnijska skupnost. Predvideva se torej pastoralna odraslih (predvsem družin), ki bi morali biti temelj vsake krščanske skupnosti.

— Potrebna je globoka duhovna prenova celotne skupnosti, le tako lahko postane zanimiv izziv tistemu delu italijanske družbe, ki se vedno bolj oddaljuje od vere. Vsako pastoralno delo torej ne sme pozabiti na tiste, ki so oddaljeni od Cerkve.

— Na kulturnem področju je komisija za kulturo predlagala ustanovitev posebnih kulturnih »delavnic«, ki naj bi na škofijski in državni ravni zbirale različne kulturne izzive in znotraj teh iskale in raziskovale možne skupne točke.

— V skupni, ki je obravnavala mladinsko pastoralno, je s strani nekaterih delegatov prišel predlog, naj italijanska škofovska konferenca ponovno vzame v pretres katehezo zakramentov; obveljalo je namreč mnenje, da če je sicer res, da se večina mladine po prejemu zakramenta svete birme oddalji od aktivnega krščanskega življenja, pomeni, da priprave na sam prejem zakramentov ne odgovarjajo potrebam današnje mladine.

Mislím, da nakazane smernice jasno kažejo, katero pot bi morali slediti tudi slovenski verniki, saj se sama pastoralna problematika v bistvu razlikuje od tiste, s katero se ubadajo italijanske župnije po Italiji. Poleg tega pa bo možna ustanovitev kulturnih delavnic zanimiv izziv vsem zamejskim Slovencem.

Poljski škof ob porazu Lecha Walense

Na predsedniških volitvah na Poljskem je v drugem krogu 19. t.m., zmagal 41-letni Aleksander Kwaśniewski, bivši komunist. Premagal je zgodovinskega voditelja Solidarnosti Lecha Walenso, dosedanega poljskega predsednika.

Velika večina sredstev množičnega obveščanja na Zahodu je izrazila začudenje in tudi preseñčenje zaradi poraza Walense, ki ga je na volitvah podpirala tudi poljska Cerkev. Milanski Corriere della Sera je 24. t.m. objavil pogovor s tajnikom poljske škofovske konference. To je škof msgr. Tadeusz Pieronek, ki je o volitvah in njihovem izidu ter zlasti o stališču poljske Cerkve takole dejal: »Med volilnim bojem je Cerkev, kot je njena dolžnost, kadar gre za skupno blaginjo, le opozarjala na načela oziroma kriterije, po katerih naj volivci izbirajo. Šele pred ožjimi volitvami (balotažo), ko sta ostala v areni kandidata različnih naziranj, so nekateri škofje in župniki dali stvarna navodila, kako voliti. Čeprav bi izpadla kot poraženec, se Cerkev ne bo mogla nikdar odpovedati pravici, da zavzame stališče do moralnih vprašanj. Gre namreč za njeno identiteto. Družbi mora pojasniti, da to ni vmešavanje v javne zadeve«. Škof se je tudi strinjal z mnenjem, da je demoniziranje Aleksandra Kwaśniewskega dejansko škodovala Walensi.

POVRATKA V PRETEKLOST NE MORE BITI

O volitvah na Poljskem je svoje mnenje povedal tudi znani politik, časnikar in publicist Enzo Bettiza.

Pisal je takole: »Na Poljskem je prišlo do spopada med populizmom Wojtylijevega kova, ki ga pooseblja Walensa, in kapitalističnim neopoganstvom, ki ga upravlja bivši komunisti, kot je

Kwaśniewski. Tehnokrati starega režima so se polastili instrumentov kapitalizma. V primerjavi z Walenso se bivši komunisti vedejo kot menedžerji iz Wall Streeta. Vse to pa dokazuje globoko izprinenost in lažnost moralnih osnov komunizma: bili so le tehniki, ki jih je zanimala oblast. Ti ljudje pa se ne borijo za vračanje v preteklost. Za njimi namreč ni več sovjetskih raket ali Comecoma. Rešiti hočejo svoje privilegije v neokapitalističnem smislu. Od komunističnega sprejema kapitalizem, pa se lahko zgodi, da ima družba korist.«

Enzo Bettiza hkrati zavrača modrovanje znanega levičarskega zgodovinarja Giuseppa Boffe, ki je v dnevniku Unità prav tako pisal o izidu poljskih predsedniških volitev. Boffa je trdil, da ni šlo za povratek v preteklost, ampak za zopetno oživitve tistih reformističnih sil, ki so že bile aktivne v komunističnih partijah pred letom 1989 in ki so doživele le začasní poraz. Zdaj ta politična struja povsod kaže svojo življenjskost. Sposobna je obnoviti samo sebe in hkrati okrepiti leve sile v posameznih državah.

Poleg tega se ji je v kratkem času posrečilo zbrati okrog sebe velik konsenz med vsemi generacijami in v različnih družbenih plasteh. »Izgradnja demokracije na evropskem Vzhodu — pravi Boffa gre tudi skozi oživitve tega, kar je bilo boljšega v preteklosti.«

Bettiza pripominja, da se skušajo bivši italijanski komunisti opravičevati. Njihov pogled na dogajanje je preveč ravnočrtno. V bistvu trdijo, da so tudi v starem režimu obstajali reformisti, ki so prišli na površje, ko je izginil stalinizem. »Nikakor se ne strinjam s to lepo in opravičevalno zgodovinsko vizijo«, pravi Bettiza.

Pismo uredništvu:

Dr. D. Štoka o Kosinu

Marko Kosin, bivši jugoslovanski in slovenski veleposlanik v Rimu, je 11. t.m. objavil v ljubljanskem Delu intervju, ki je bil kmalu zatem v celoti in brez komentarja objavljen v tržaškem Primorskem dnevniku. Ko sem ta intervju, ki ga je Marko Kosin dal Staneu Ivancu, prvič prebral, sem upal, da sem vse skupaj slabo razumel, zato sem ga takoj zatem prebral še enkrat. Bil sem dobesedno zaprepaščen nad vsebino njegovih trditvev in izvajanj.

Odgovorni urednik Novega lista Drago Legiša je nad vsebino intervjuja reagiral dokaj hitro, modro in objektivno. Če bi raje molčal (Kosin

namreč), bi ostal moder, pravi v latinskem duhu dr. Legiša.

Jaz bi šel korak dlje in bi g. Kosina vprašal: Kje pa si bil do zdaj? Če je Republika Slovenija, odkar je samostojna, to je v štirih letih, naredila slovenski narodni skupnosti v Italiji več škode kakor fašizem v dvajsetih letih, zakaj nisi kot veleposlanik odstopil takoj po prvih napačnih korakih Slovenije, če si zanje vedel in so bili otipljivi? Tega nisi naredil, ampak si s svojim molkom pri škodovanju Slovencev v Italiji, ki naj bi ga počenjali slovenska vlada, predsednik Re-

Drago Štoka

Goriška Mohorjeva Družba
KNJIŽNA ZBIRKA
ZA LETO 1996

1. KOLEDAR 1996
2. Pietro Brignoli
MAŠA ZA MOJE
USTRELJENE
Iz dnevnika
vojaškega kaplana
3. Andrej Arko
ODKLETEV
Črtice in novele
4. Josip Kosovel
VAŠ PEPI IN PAPAČI
Pisma iz zapora

Zaključila se je zasedba šol

Slovenski in italijanski dijaki za javno šolo

Slovenski dijaki višjih srednjih šol na Goriškem in Tržaškem so zaključili zasedbo šol, ki je v Gorici trajala do nedelje, v Trstu pa do torka. Protest je bil vpirjen predvsem proti klestenju finančnih sredstev za javno šolstvo, kot je predvideno v novem finančnem zakonu, slovenski dijaki pa so navedli tudi druge razloge, ki zadevajo le manjšinske zavode. V soboto so tržaški dijaki, po zborovanju na šolah, priredili skupno manifestacijo z italijanskimi sovrstniki. V tem času je na šolah potekala samoupravna didaktična dejavnost z vrsto predavanj. Profesorji, ki so želeli dijakom priskočiti na pomoč so organizirali pouk z učnimi urami za posamezne razrede, tako da bi višješolci izgubili čim manj pouka, kar je dokaz, pravijo dijaki, da »ne zaseda mo šole zato, da bi izgubili pouk, ampak za naše pravice«.

Na transparentih, ki so viseli na ograji pred tržaškim licejem Prešeren, je med drugim pisalo: »Samouprava«, »Borimo se za našo prihodnost«, in podobno.

O razlogih za okupacijo sta se predstavnika dijakov v zavodskem svetu znanstvenega liceja France Prešeren, Matija Jogan in Poljanka Dolhar, takole izrekla:

»Šolo smo zasedli, proti 6. členu finančnega zakona, s katerim je bilo odvzetih 1.600 milijard prispevkov šolam, kar pomeni zvišanje učencev na 35 in zmanjšanje števila razredov. Iz tega sledi, da bi prišlo tudi do krčenja delovnih mest za učno in neučno osebje. Ukinili bi šole z majhnim številom dijakov.

Druga točka našega protesta je proti deželnemu odloku 14 izpred dveh tednov, ki predvideva, da bi Dežela dala 60% prispevkov javnim šolam in 40% privatnim. Ta odlok gre proti 33. členu italijanske ustave, ki jamči javne šole«.

»Hoteli smo izrabiti to okupacijo, da bi seznanili javnost s stanjem slovenskega šolstva. Poleti so nam s postopkom racionalizacije združili nekatere srednje šole, kar gre proti mednarodnim sporazumom. Drugi problem je, da so nam ukinili urad za slovenske šole na proveditoratu in da so dodatno skrčili državne prispevke (celo za 70%), ki gredo slovenskim šolam«.

Učno osebje se je marsikje izreklo proti dijaški okupaciji, češ da obstajajo tudi drugačne oblike protesta.

E.D.

Poimenovanje dvorane Ssk in krožka Šček po dr. Josipu Vilfanu

Dvorana, ki so jo poimenovali po Josipu Vilfanu

Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček in stranka Slovenske skupnosti sta pretekli petek poimenovala dvorano tržaškega sedeža v ulici Gallina po zaslužnem slovenskem možu, nekdanjem predsedniku političnega društva Edinost in poslancu dr. Josipu Vilfanu.

Prijetno in dobro obiskano slovesnost je uvedel dekliški zbor Devin pod vodstvom Hermana Antoniča. Sledil je pozdrav predsednika krožka Šček, dr. Rafka Dolharja, ki je poudaril markantno osebnost Vilfana ter spomnil na idejne korenine političnega društva Edinost. »Naša moralna pravica in

dolžnost je« je nadaljeval Dolhar, »da tradicijo Edinosti gojimo in jo utrjujemo v kolektivni zavesti vseh naših ljudi in naše mladine še posebej. Danes so seveda časi drugačni, ideali slovenstva in demokracije pa so trajni«, je med drugim povedal predsednik krožka Šček. Za njim je spregovoril odvetnik Jože Škerk, ki je poudaril kontinuiteto osrednje slovenske tržaške odvetniške pisarne v ul. XXX otobre, od časov Josipa Vilfana preko dr. Tončiča do današnjih dni.

Za slovesno odkritje izvirne slike iz družinskega arhiva je poskrbela žena vnuka dr. Vilfana, Irena. Dolhar se je pri tem zahvalil podjetniku Vanji Lokarju in umetnici Zori Koren Škerk za darovani sliki ob poimenovanju lepe in sodobno urejene Vilfanove dvorane.

Osrednji govor je imel zgodovinar Branko Marušič, ki je podrobno orisal lik in delo za vse tržaške Slovence zaslužnega politika Josipa Vilfana, ki je deloval do nekako 30. let italijanske zasedbe tega ozemlja, potem pa se je preselil v Jugoslavijo in delal v Beogradu. Med drugim je pripravil gradivo za mirovne konference za določitev italijansko-jugoslovanske meje. Glede na zanimivost izčrpnega Marušičevega referata bomo besedilo objavili enkrat prihodnjč.

Po ubranem petju devinskih deklet je številne navzoče pozdravil še pokrajinski tajnik Ssk Peter Močnik.

***

Avstrijski zunanji minister Schuessel je grajal predsednika italijanske republike, ker je pred dnevi zavrnil prošnjo, naj se pomilostijo »proavstrijski teroristi iz južne Tirolske«. Minister je dejal, da se bojevniki za zopetno priključitev južnega Tirola Avstriji ne morejo primerjati s teroristi rdečih brigad ali s skrajne neofašistične desnice. Scalfaro, ki je bil na obisku v Tridentu, je ostro napadel vse tiste, ki se pod pretvezo avtonomije dejansko borijo proti enotnosti italijanske države.

Pobuda družbeno-političnega društva Edinost

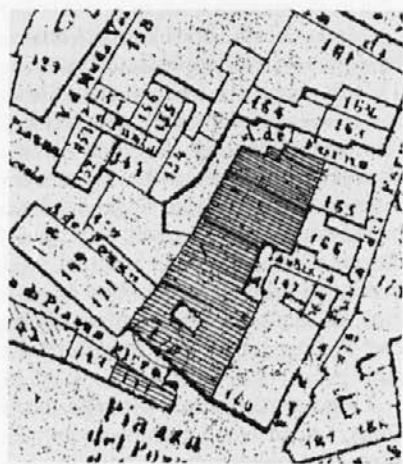
248. obletnica rojstva tržačana Ž. Zoisa

Verjetno je marsikdo že pozabil, da se je v Trstu pred natanko 248 leti rodil slavni Sigismund Klemen Zois, obče znan kot Žiga Zois. Na tega našega slavnega moža pa se je spomnilo družbeno-politično društvo Edinost, s prof. Samom Pahorjem na čelu. Edinost je prav na dan Zoisovega rojstva (23.11.) priredilo tiskovno konferenco s pomenljivim naslovom: »Bo Trst uspel spodobno proslaviti 250. obletnico rojstva svojega velikega sina? Predstavitev projekta za Trst 3. tisočletja«.

Pahor in somišljeniki so navzoče v dvoranci tiskovne agencije Ansa opozorili, da hiša, v kateri se je Zois najverjetneje rodil, oz. kar od nje še ostaja, še stoji v ulici della Procuraria 4a in 6 (stara hišna in katastrska številka 170) in je last občine Trst. To nudi tržaški občinski upravi možnost, da v počastitev 250. obletnice rojstva tega velikega sina Trsta izpelje pobudo, ki bo v občo korist prebivalstva Trsta in njegovega zaledja. Predlog društva Edinost je izoblikovan tako, da je izvedljiv v različnih merah, ven-

dar v nobeni stopnji izvedbe ne izpade kot nedovršeno delo.

V osnovni izvedbi je predvideno, da se Zoisova palača predela v razstavno stavbo, v kateri se prikazeta prisotnost in delovanje narodov, ki so sodelovali pri izoblikovanju današnjega Trsta in njegovega prebivalstva. Po mnenju Edinosti morajo biti prisotne naslednje skupnosti: italijanska,

Zoisova palača - katastrska št. 170

slovenska, judovska, nemška (avstrijska in švicarska nemška), furlanska, hrvaška, češka, slovaška, madžarska, srbska, črnogorska, albanska, grška, armenska, poljska in turška. Taka razstava bi služila za sintetični prikaz etnične identitete tržaškega prebivalstva, odnosno kot osebna izkaznica mesta in občine za uradne goste občine Trst in turiste ter kot poučno gradivo za odrasle občane, ki jim je bila prikrita resnična identiteta domačega prebivalstva, in za mlade rodove, ki imajo v multikulturni Evropi pravico do poznavanja svojega multietničnega izvora. Razstava bi pridobila še poseben pomen z namestitvijo tajništva Srednjeevropske pobude v Trstu.

Pahor in ostali so predlog že vložili na tržaško občino, na čelu katere je župan Illy, ki je po Pahorjevem mnenju madžarskega izvora, ter na konzulate držav, ki naj bi bile v tej »palači narodov« prisotne. Pobuda je nedvomno zanimiva in hvalevredna, če pa je v šovinističnem Trstu izvedljiva, je drugo vprašanje.

Erik Dolhar

Jubilejna 30. revija ZCPZ

Tradicionalna zborovska revija, ki jo prireja Zveza cerkvenih pevskih zborov, je v nedeljo, 26. novembra, doživela svojo jubilejno trideseto izdajo. Številno občinstvo, ki je napolnilo dvorano Kulturnega doma v Trstu, je prisluhnilo nastopom 16 zborov (predvidenih je bilo 17 zborov, a ženski zbor Ivan Grbec iz Škednja se je moral zaradi bolezni dirigentke Bože Hrvatič nastopu odpovedati). Na odru so se tako zvrstili mešani pevski zbor Jacobus Gallus, dekliški zbor Vesna iz sv. Križa, MePZ Repentabor, vokalna skupina Resonet, obnovljeni MePZ Višava s Ferlugov, dekliški zbor Devin, MePZ Igo Gruden iz Nabrežine, vokalna skupina Musica noster amor, MePZ udeležencev seminarja ZCPZ v Dobrni 1995, MePZ Skala iz Gropade, moški zbor Fantje izpod Grmade, MePZ iz Škednja, mladinska glasbena skupina z Opčin, MePZ Barkovlje, molitvena skupina Shalom in MePZ Mačkolje. Spored sta povezovala Marta Mamolo in Matjaž Rustja.

Slavnostni govornik na jubilejni 30. reviji ZCPZ je bil pevovodja moškega zbora Fantje izpod Grmade Ivo Kralj. Izbira Kralja za govornika ni bila naključna, saj je zbor Fantje izpod Grmade edini zbor, ki je redno nastopil na vseh 30 revijah. Govornik je najprej podal kratko zgodovino Zveze in dal posebno priznanje njenemu predsedniku dr. Zorku Hareju, ki je prava duša te organizacije in ki ga v nedeljo zaradi bolezni žal ni bilo na reviji. Poudaril je pomembnost delovanja ZCPZ in pri tem omenil zlasti poletne pevske in orgelske seminarje, ki jih Zveza prireja. Poudaril je tudi pomen vsakoletne pevske revije Zveze pri utrjevanju človeških vezi med pevkami, pevci in njihovimi družinami ter izrazil željo, da bi se čimveč mladih angažiralo pri tej organizaciji.

Ivan Žerjal

V Sovodnjah in Štandrežu slavijo

V nedeljo, 26. t.m., sta bili na Goriškem dve večji prireditvi, v Sovodnjah so proslavili petdesetletnico delovanja kulturnega društva, v Štandrežu pa 30. obletnico delovanja župnijskega doma Antona Gregorčiča.

V Štandrežu pri Gorici so proslavljali 30-letnico župnijskega doma Anton Gregorčič, v Sovodnjah ob Soči pa so imeli proslavo in predstavitev knjige ob 50. obletnici delovanja sovođenjskega kulturnega društva. V Štandrežu se je v nabito polnem župnijskem domu zbrala cela vas in se tako na primeren način spomnila na začetke gradnje župnijskega doma Antona Gregorčiča, ki je kasneje postal prostor, okrog katerega se še danes vrtilo delovanje kulturnega društva. Ob petju domačega zbora pod vodstvom odlične zborovodje Tiziane Zavadlav in nastopu najmlajših pevcev in glasbenikov iz Štandreža se je ustvarilo praznično vzdušje, katerega krona je bil osrednji govor predsednika vaškega prosvetnega društva Damjana Pavlina. Pavlin se je spomnil trdih začetkov kulturnega dela na vasi in si zaželel, da bi nadaljevali tudi v bodočnosti delo na temeljih sedanjih in

preteklih izkušenj. Predstavniki Zveze kulturnih organizacij iz Slovenije je dramskemu odseku iz Štandreža podelil zlato Linhartovo plaketo, ki je najvišje odlikovanje za amaterska gledališča v Sloveniji, kar je slavju v Štandrežu samo še dodalo večji čar.

Dan prej, v soboto, so v Štandrežu predstavili knjigo Župnijska skupnost v Štandrežu skozi stoletja. Knjigo je izdalo društvo, ker so pri društvu mnenja, da si morajo svojo zgodovino pisati sami, ker jim jo bodo sicer drugi pisali izkrivljeno, kot je na prireditvi poudarila prof. Verena Korišič Zorn, ki je knjigo pospremila med bralce z imenitnim esejem. Knjigo je napisalo več avtorjev in jo krasi polno dokumentiranih fotografij. V soboto zvečer so odprli v župnijski kapeli razstavo liturgičnih predmetov in parametrov ter dokumentov župnije sv. Andreja.

V Sovodnjah pa so se v nedeljo, ob 18. uri v Kulturnem domu zbrali ljudje tega kraja in iz cele Goriške in proslavili petdesetletnico vaškega kulturnega društva. V nabito polni veliki dvorani so ljudje najprej poslušali petje vaškega noneta in zbor sovođenjskih deklet. Po pozdravnih govorih in potem, ko je sovođenjski župan izročil občinsko priznanje društvu ob visokem jubileju, je spregovorila predsednica društva Alenka Florenin, ki se je zavzela za nadaljne kulturno udejstvovanje pri kulturnem društvu, ki mora danes pritegniti v svoje vrste predvsem mlade. Poudarila je, da ideje niso dovolj, treba je garati in trdo delati, če hočemo ohraniti dostojen kulturni nivo delovanja društva. Takoj zatem je novinar Marko Waltritsch predstavil knjigo z naslovom Protagonisti sovođenjske stvarnosti, ki jo je sam napisal in je v bistvu zgodovinski oris delovanja sovođenjskega kulturnega društva. Slavje se je v Sovodnjah nadaljevalo pozno v noč s petjem in družabnostjo.

Jurij Paljk

Počastitev Kraljevega spomina v Pevmi

V četrtek, 23. novembra, je v Pevmi potekala že druga letošnja počastitev 20-letnice smrti slikarja in kiparja Toneta Kralja. Slovesnost so priredili tamkajšnja krajevna konzulta in prosvetno društvo Sabotin iz Štavra. Uvodoma je nekaj pesmi ubrano zapel moški pevski zbor Štaver, ki ga že dolga leta vodi prof. Gabrijel Devetak.

V osrednjem delu prireditve je s spominskim govorom nastopil umetnostni zgodovinar in višji kustos Goriškega muzeja prof. Marko Vuk. Na kratko je spregovoril o življenju in delu Toneta Kralja, opredelil je slogovne stopnje njegove umetnosti, natančno pa je opisal tudi poslikavo župnijske cerkve sv. Silvestra v Pevmi. Tone Kralj jo je namreč poslikal leta 1934, leta 1963 pa je te velike stenske slike obnovil in dodal še manjši podobi. Ta govor bomo v celoti objavili v letošnji božični številki Novega lista.

Spominski večer v Pevmi je zaključil krajši nastop mešanega pevskega zbora »Francišek B. Sedej« iz Števerjana, ki ga vodi Bogdan Kralj. Zbor je s svojim vsebinsko resnim, a raznolikim sporedom dokazal zrelost in polno, mladostno svežo zvočnost. Vsi prisotni so bili nato povabljeni na zakusko in družabnost v bližnji osnovni šoli »Josip Abram«.

* * *

KLUB PRIJATELJSTVA vabi v torek, 12. decembra, ob 16. uri v ul. Donizetti 3 v Trstu na ogled zelo lepih in zanimivih diapozitivov »MOJA AFRIKA«, ki jih je posnela goriška učiteljica in laična prostovoljka v misijonih gđc. Terezija Srebrnič. Diapozitive bo spremljala bogata razlaga.

* * *

Slovenska Vincencijeva konferenca in Klub prijateljstva vabita člane in prijatelje k DUHOVNI PRI-PRAVI NA BOŽIČ, ki bo v četrtek, 14. decembra, ob 16. uri pri šolskih sestrah pri Sv. Ivanu v Trstu, ul. del. le. Doccie 34. Sv. mašo bomo darovali za duhovne poklice in za mladino. Sledila bo družabnost.

Slovenska skupnost
proslavlja

20 let

svoje deželne organiziranosti
v Furlaniji-Juljski krajini
v nedeljo, 3. decembra 1995,
v Kulturnem domu v Gorici,
Ul. I. Brass 20, ob 16. uri

Jožko Šavli

Zakaj zgodovina?

Po veljavnem slovenskem pravu so morali biti karantanski vojvodi domačega porekla, da so bili zakoniti vladarji. Omenjeni vojvodi »Bavarci« so morali biti torej po materi karantanskega porekla, zato jih drugi vir navaja kot Karantance.

Za njihovimi nemškimi oz. bavarskimi imeni (Helmwin, Albgar, Pabo) se gotovo nahaja karantansko poreklo. Vprašanje teh nemških imen pa je še posebno pomembno, saj je za jugoslovensko propagando predstavljalo enega najbolj otipljivih »dokazov« o tem, da so Slovencem vladali nemški fevdalci.

Vprašanje je prav osnovnošolsko, in zdi se neverjetno, da ga doslej vse slovenske akademske strukture niso mogle pojasniti. Očitno ga niso smele. Nemška imena so prišla v Karantanijo s krščan-

stvom, ki je prihajalo iz Bavarske. Bila so nekaj modnega, krščanskega, v primeri s starim poganstvom, in privzema si jih je prav vodilni karantanski sloj. Pozneje so se uveljavila krščanska imena, judovska, grška, latinska, pa vendar nihče ne zatrjuje, da nam je vladalo rimsko oz. grško ali judovsko plemstvo.

Srednjeveško izobraževanje, kolikor ga je bilo, omejenega na nekaj samostanov, je potekalo v latinski pisavi. S tem pa tudi v jezikih, ki so bili za to pisavo prilagojeni, sprva le latinščina, kasneje tudi nemščina in na jadranskem območju zgodnja italijanščina oz. benečanščina. Slovenski jezik je dobil svojo pismeno podlago v Cirilevi cerkveni slovenščini in glagolici, primerni za bogoslužje, toda povsem neprikladni za vsakdanjo rabo.

(3)

Pisanje v latinici je pogojevalo tudi rabo za to pisavo prilagojenega jezika. Ljudje so govorili slovensko, pisali pa latinsko ali nemško. Podobno temu govorimo danes narečja, toda pišemo v knjižni slovenščini. Pisanju v drugem jeziku so prilagajali tudi imena, da niso štrlela na dan kot nekaj nerazumljivega. Tako je kranjska rodbina Turjaških postala Auersperg, ker je pisec po pomoti mislil, da izhaja naziv Turjak od tura (nem. Auerochs). Zapisano ime se je potem ponavljalo naprej kot rodbinsko ime, in v času narodnega preporoda je ta rodbina veljala za »nemško«, ki da je po toliko stoletjih postala domača.

Rodbina prvih dednih koroških vojvodov je dobila v spisih naziv Eppenstein po rodbinskem gradu šele potem, ko je izumrla. Naziv izhaja iz srednjeveškega imega za grad (Stein) ter krajevnega Eppen, iz katerega je razvidna jepa ali kepa (npr. Karavankah) za stožčasti vrh. itd. Ko torej natančno preiskujemo pomene teh imen, nam od kakega nemštva kaj malo ostane. Postavlja pa se vprašanje, komu je koristilo vztrajno navajanje tega nemštva? (Dalje)

Doživet koncert v poklon Hrabroslavu Volariču

»Volaričev večer« je privabil v soboto, 25. t.m., v novo štivansko cerkev številno občinstvo. Cerkev je bila sicer mrzla, a vzdušje je bilo lepo. Organizatorji so si spored zamislili tako, da so predstavili izbor raznih Volaričevih skladb za različne zborovske sestave, njegove samospelve in klavirske skladbe. Večer je povezoval Gregor Pertot.

Učitelj Volarič, ki je v Devinu služboval zadnja leta svojega kratkega življenja, je napisal več pesmic za svoje in druge učence. Otroški zbor Ladjica je pod vodstvom Olge Tavčar in ob klavirski spremljavi Barbare Corbatto podal tri pesmice, in sicer Veter, Večerno in Kdo sem.

Udeležence je nato nagovoril prof. Pavle Merku, ki je najprej orisal razvoj »skladateljske obrti« na Slovenskem. Volarič je bil izredno nadarjen samouk, ki je pisal sicer po znanih glasbenih slovnih pravilih, a s tolikšno sporočilno močjo, s tolikšnim smislom za ljudsko melodiko, da ga smemo ob Antonu Hadrihu, imeti za najboljšega slovenskega skladatelja druge polovice prejšnjega stoletja. Pisal je za potrebe tedajšnjih čitalnic in besed, ki so odigrale nadvse pomembno vlogo pri narodnem prebujanju Slovencev. Merku je torej utemeljil, zakaj je prav, da se spominjamo skladatelja ob 100-letnici smrti in mogoče tudi obiščemo njegov grob na devinskem pokopališču.

Mlada, a obetavna solo pevka Kristina Macarol, učenka prof. Žgavčeve na šoli »E. Komel« v Gorici, je ob spremljavi Ingrid Silič zapela Pregovorjeno otožnost na besedilo Pavline Pajkove in še bolj znano Oj rožmarin. Slišali smo nato polko mazurko, op. 9 z naslovom: Zvezdica, ki jo je zaigrala Barbara Corbatto. Slednja je tudi spremljala ženska dvospeva Divji rožici in Slovenskim mladencem, ki ju je zapel Dekliški zbor Devin pod vodstvom Hermana Antoniča. Barbara Corbatto je zaigrala še potpuri slovenskih narodnih pesmi V domačem krogu, op. 9. Sledil je nastop Fantov izpod Grmade. Zapeli so tri dele maše v čast sv. Petru, in sicer Kyrie, Glorio in Agnus Dei ter še Zdravico na Funtkovo besedilo. Mašo, ki jo je za tiskano izdajo pregledal E. Komel, je na orgle spremljal Herman Antonič. Prav na koncu pa je združeni zbor zapel mogoče najbolj znano Volaričevo pesem, in sicer Eno devo le bom ljubil na Gregorčičevo besedilo.

Želeli smo opozoriti na pesmi, ki sicer niso pogosto na sporedih naših zborov, vsekakor pa pome-

Andrej (Hrabroslav) Volarič

nijo lep primer Volaričevega pisanja. Širši izbor skladb in pesmi pa je na ogled na sedežu devinskih zborov, kjer so ob tem okroglem jubileju pripravili tudi razstavo o Hrabroslavu Volariču in njegovi življenjski poti ter predstavili glavno njegovih pesmaric in skladb. Ljudje, ki so po koncertu prišli na sedež zborov Devin, so torej lahko razbrali dokumente in si ogledali fotografske posnetke in že omenjene skladbe, da so si lahko ustvarili boljše predstav o dobi, v kateri je Andrej ali Hrabroslav Volarič služboval in ustvarjal.

V Slovenskem kulturnem klubu o izraelsko-arabskih odnosih

Zadnjo soboto v novembru in nekaj tednov po umoru izraelskega predsednika Izaka Rabina so mladi, ki se redno zbirajo v Slovenskem kulturnem klubu, posvetili sestanek prav izraelsko-arabskim odnosom, od vojne do pomiritvenega procesa. Gost večera je bil zgodovinar prof. Jože Pirjevec.

Tema je postala aktualna prav zaradi prej omenjenega dogodka, ki je pretresel svetovno javnost. Mladi pa so na sobotnem sestanku izvedeli, da je vprašanje izraelske države že od njenega nastanka leta 1948 tesno povezano z vprašanjem arabskih prebivalcev dežel, na katerih ozemlju je nastal Izrael, in posredno tudi vseh njegovih arabskih interesov. Ti so se z Izraelom vpletli v kar štiri vojne, v katerih so bili poraženi, čeprav so bili številnejši. Judje so bili namreč bolj motivirani spriču vsega tega, kar so morali v preteklosti že pretrpeti, predno so lahko prišli do svojega »nacionalnega ognjišča«. Računali so na dobro finančno pomoč Židov iz Evrope in Amerike, predvsem pa so uživali pomoč Združenih držav Amerike. Tako so v teh vojnah ne samo utr-

Celostna grafična podoba

Letos jeseni (1995) je izšla pri Studiu Marketing v Ljubljani praktična knjiga z naslovom »Kako nastaja in deluje učinkovita, tržno usmerjena celostna grafična podoba kot del simbolnega identitetnega sistema organizacij«, ki jo je napisal priznani strokovnjak na tem področju Jernej Repovš. Avtor je direktor podjetja (agencije) Studio Marketing v Ljubljani in je dolga leta znan kot strokovnjak v slovenskem prostoru zlasti za oglaševanje in druge zvrsti marketinških aktivnosti. Za dosedanje uspešno delo je prejel več priznanj, med drugim tudi zlato vrtnico na portoroškem 2. Mednarodnem oglaševalnem festivalu v letu 1994.

V knjigi, ki obsega 191 strani, je avtor pregledno in strokovno prikazal in pojasnil oblikovanje celostne grafične podobe podjetja. V uvodnih poglavjih se je dotaknil realne identitete organizacije. Slednja pomeni števek vseh poti, ki jih izbere podjetje, da bi opravljalo svoje poslanstvo in se identificiralo pri vseh svojih javnostih. Repovšova izvajanja so ilustrirana s številnimi shemami in slikami, s katerimi prikaže bralcu oz. tistim, ki se želijo poglobiti v vprašanje celostne grafične podobe podjetja. Zlasti za manjše oblikovalce je pomembno, da obvladajo ne samo oblikovanje grafične podobe, ampak da so pri tem praktični, enostavni, izvorni, estetsko na nivoju in tudi ekonomični. Marsikateri oblikovalec grafične podobe podjetja (kakor tudi izdelkov) ne obvlada tehnologije dela, neracionalno

troši naročnikova sredstva in kot izdelek se njegova celostna grafična podoba pokaže nepraktična, težje izvedljiva, razmeroma draga in neučinkovita. Prav zaradi tega si bodo lahko taki oblikovalci, kakor tudi študenti komunikologije, tiskarji in vsi tisti, ki so vpleteni v nastajanje, udejanjanje in upravljanje s simbolnimi identitetnimi sistemi organizacij, pomagali pri vsakdanjem delu s pomočjo najnovejše Repovševe knjige, v kateri je prikazana tudi struktura projektne skupine, potek projekta snovanja in izvedbe celostne praktične podobe podjetja.

Bogastvo in praktičnost knjige sta tudi v tem, da zajema namizno raziskovanje in elemente marketinške situacijske analize. Izredno praktično je zajet model organizacijske kulture ter strateške opredelitve, poslanstvo organizacije ter njena vizija.

V tržnem gospodarstvu igra pomembno vlogo problematika industrijske lastnine, kjer so blagovne znamke posebej izpostavljene. Zaradi tega moramo obvladati politiko označevanja in uporabe blagovnih znamk, vključno kolektivnih.

Pomembno vprašanje pri izdelavi celostne grafične podobe so psihološke osnove oblikovanja simbolov, kot na primer liki, njihovo grupiranje, izražanje emocij in pomenov likovnih struktur, kar je avtor obrazložil v sliki in besedi.

Verjetno je poglavje, ki obravnava oblikovalsko zasnovano eno pomembnejših v Repovševi knjigi in zajema simbol in logotip organizacije ter kreativno snovanje grafičnega simbola. Zanimive so sestavine kreativnega procesa (informacija, inkubacija, iluminacija) in ključne lastnosti dobrih simbolov. Slednje so: učljivost, prepoznavnost, razlikovanost, berljivost in referenčnost. Pri tem je avtor na razumljiv način predstavil odlično in slabo berljive simbole, kakor tudi tehnološko in tržno usmerjene simbole. Vse to je podkrepljeno z različnimi tipi simbolov in logotipi, ki so jih oblikovali v Studiu Marketing.

V zaključnem delu knjige je priložnik celostne grafične podobe s praktičnimi napotki in rešitvami ter številnimi primeri izvedenih rešitev za tista podjetja, ki so se pravočasno zavedala, da so potrebna ustrezna vlaganja v grafično podobo podjetja. Jasna identiteta podjetja je v vsakdanjem gospodarjenju prvi pogoj za učinkovito vodenje menjalnih procesov in odraz vizije vodstva podjetja. Prepričani smo, da bo to delo pomembno priročno pri vsakdanjem delu tako vodstvom organizacij in menedžerjem, kakor tudi študentom pri spoznavanju te problematike.

Gabrijel Devetak

***

Na Irskem je bil v nedeljo, 26. t.m., referendum, na katerem so volivci s pičlo večino 9.163 glasov odobrili razrezo zakona. Irska je bila do zdaj edina država članica Evropske zveze, kjer zakon ni dovoljeval razpore.

dili svoje meje, pač pa jih celo razširili.

Tudi Izak Rabin je v tem obdobju izraelske zgodovine odigral važno vlogo, saj je bil za časa 6-dnevne vojne l. 1967 poveljnik izraelskega generalštaba. Rabin je bil rojen v Palestini, njegovi starši so bili iz Ukrajine, bil je vezan na sionistično oz. socialistično tradicijo. Bil je torej prepričan nacionalist, vendar je v določenem trenutku zgodovine, po vojni leta 1973, bil med tistimi, ki so razumeli, da ni mogoče več zdržati hude napetosti med Izraelom in arabskim svetom, in da je treba zato začeti pot dialoga in miru.

Predavanje je bilo res zelo tehtno in razčlenjeno, tako da so številni mladi poslušalci lahko prišli do cele vrste zanimivih informacij, ki so jim omogočile, da sedaj bolje razumejo, kaj se dogaja v tistih tako zelo nemirnih krajih.

V soboto, 2. decembra, pa bo v prostorih v ul. Donizetti, 3, veselo miklavževanje, ki je postalo že tradicionalno: darilca, ki jih tam mladi prejmejo od dobrega svetnika, vedno spremljajo hudomušna posvetila.

Breda Susič

Dr. D. Štoka o Kosinu

publike Slovenije Kučan in drugi, dejansko sodeloval? Poslužujem se spet starorimske modrosti: *Qui tacet, consentire videtur...* Molčal si o tem, torej si soodgovoren...

Pa pustimo modro latinščino (morda preveč modro za današnji čas) in pojdemo meritorno k stvari. V najmanj treh trditvah je Kosinov intervju vsebinsko tako hud in delikaten, da res ne morem kot zamejski Slovenec molče in celo z odobravanjem mimo njega. Pojdimo kar povrsti, kot je šel bivši jugoslovanski in slovenski veleposlanik sam:

1. Zakaj sem zaprosil za vrnitev? (v Slovenijo namreč) Malo imam načeto zdravje in to sem izkoristil kot formalen razlog, v resnici pa sem se odločil zato, ker sem imel občutek, da mi predsednik vlade (Drnovšek, op.p.) ne zaupa več...

Ambasador ne more, ne sme graditi svojih prepričanj, svojih dejanj in ukrepov le na nekem megletem občutku. Potrebni so dokazi: kje, kdo, kdaj, zakaj je kriv, da se zelo malo upoštevajo moja poročila, predlogi in opozorila... Če je bilo to zares tako, bi moral Kosin takoj odstopiti in preprečiti nastajajočo škodo, ne pa odstopiti, oz. bolje rečeno, se upokojiti *post festum*, in to zaradi načetega zdravja in ne česa drugega.

V vsaki omikani državi na tem svetu je diplomacija odvisna od vlade, pa če ima morda ta prav ali ne. Konzuli in ambasadorji so le izvrševalci volje in ukazov vlade, ki je v njihovi državi na oblasti. In če pride v spor s svojo vlado ali se hoče od nje distancirati, mora kot funkcionar odstopiti in si poiskati drugo delovno mesto. On ni izvoljen, ni podvržen volji in muham volivcev, v zameno pa je dolžan svoji vladi spoštovanje in pokorščino. To pravilo velja po vsem svetu. Šele ko bo diplomat, ki se mu

je izteklo službeno poslanstvo, pisal svoje spomine, bo lahko zabeležil, kar se mu bo zdelo prav in po njegovem zanimivo in pametno. Potem ko bosta že davno on in njegova vlada v pokoju. Tako zadržanje pričakuje vsaka država od svojih diplomatov.

2. ... poznam Italijo in imam predstavo, kako bi se problemi z Italijo dali rešiti... Kako, po tolikih letih bivanja v Italiji ima ambasador le PREDSTAVO o tem, kako bi se problemi dali rešiti?

Rojen sem v Italiji, tu sem študiral in živim, pa si še zdaj ne upam reči, da dobro poznam Italijo in psiho njenih prebivalcev. Vem le, da je Italija mojster v diplomaciji in da je ponosna na to, da je »zibelka prava!« Teh sposobnosti ji ne more nihče odrekati, diplomati pa jih morajo takoj, že na začetku svoje kariere, začutiti in se potem pravilno in dosledno ravnati.

3. Danes kot danes je problematika odnosov med Italijo in Slovenijo še vedno tako aktualna in odprta, podvržena vsem mogočim obojestranskim sporazumom ali pa ne, da bi večletni ambasador ne smel javno v podrobnosti. To zna biti za Slovenijo kot državo izredno nevarno. Citirati bivšega zunanjega ministra Slovenije Dimitrija Rupla, da je v dobri veri nekaj izjavil..., ni modro in ni koristno za Slovenijo, kot ni koristno, kako sta se bivša zunanja ministra Peterle in Martino zmenila, kako in zakaj da se bosta dobila v Ogleju.

Te podrobnosti so za zgodovinarje, ko bodo v že zaprašenih arhivih iskali dokumente, je stvar pisanja spominov, ne pa intervjuvanja danes, v polnem vrtincu, v javnih občilih. To ni fair play igra od nekega diplomata.

4. Še in še bi lahko povzegal iz Kosinovega intervjuja razne cvetke, pa ne bom, da ne bo kdo mislil, da

jó »imam« osebno z njim. Stvari, vprašaji, ki jih postavlja, ugotovitve, ki jih prinaša na debelem krožniku, pa so tako čudne, delikatne, dejal bi nediplomatske, da je bolje, da se ob njih ne ustavljam, da se Slovenci tako v matici kot v zamejstvu povsem ne osmešimo pred očmi italijanskih, evropskih in drugih oblasti in avtoritet. Obžalujem le dejstvo, da Marko Kosin ni takoj odstopil, ko je spoznal neko dejansko stanje v odnosih s svojo vlado. Morda bi s svojim odstopom nam Slovincem v Italiji le koristil.

Za zaključek še dve stvari:

1. Je bilo pošteno in prav (tu pa je slovenska vlada, ki ga je na to mesto imenovala, kriva), da je bil Kosin dolga leta jugoslovanski ambasador, potem pa slovenski, v času, ko sta si bili in sta si še koristi Slovenije in bivše Jugoslavije nekompatibilni? Če je bil prej zvest diplomat Jugoslavije, kako je sploh mogel biti takoj zatem še zvest diplomat Slovenije? Tu so res čudne in zapletene uganke, vsaj zame!

2. Trditi, da nam je Republika Slovenija v borih štirih letih napravila več škode kot fašizem, je žaljivo za vse Slovence v Italiji. Morda zato, ker Slovenija ni več enoumna (bolje rečeno brezumna!)? Ker skuša razumeti zahteve vseh Slovencev v Italiji, ne glede na njihovo ideološko pripadnost? Ali bi si Kosin še danes želel, da bi bila Slovenija enim prava mati, drugim pa le mačeha? Če je tako, potem je res bolje, da je Marko Kosin ubral pot upokojitve, ki mu tudi glede na leta vsekakor bolj leži.

Fašizem pa je za nas Slovence v Italiji nekaj tako tragičnega, groznega, nedopovedljivega, da je bolje, če ga ne imenujemo po nepotrebnem, kaj šele, da ga primerjamo s sedanjo Slovenijo! Fašizem je bil namreč za nas — in njegove posledice so še danes — preveč resna stvar, da bi ga lahko obravnavali v takih in podobnih intervjujih!

NOVICE

Slovenija bo od 1. januarja 1996 članica Srednjeevropskega sporazuma o prosti trgovini (Cefta). Sporazum je bil podpisan v Ljubljani. Države ustanoviteljice Cefta so Poljska, Češka, Slovaška in Madžarska.

* * *

Ameriški predsednik Bill Clinton je na turneji po Evropi. Njegova pot je v zvezi s pravkar sklenjenem sporazumu o miru v Bosni in Hercegovini, zdaj je treba zagotoviti spoštovanje sporazuma in torej miru v tem delu Evrope.

* * *

Akademski kipar in slikar Jože Pohlen je dobitnik letošnje Kocjančičeve nagrade za posebne zasluge pri oblikovanju kulturne identitete Istre. V imenu treh županov slovenske Istre je umetniku izročil nagrado piranski župan Fičur. Slovesnosti se je udeležil tudi minister za kulturo Pelhan. Nagrada je poimenovana po duhovniku, pesniku in kulturnem delavcu Alojzu Kocjančiču, ki je vse svoje življenje pastiroval v Istri. Bil je sošolec primorskega slovenskega pesnika in duhovnika Lada Piščanca, nedolžne žrtve revolucije v Cerknem na začetku leta 1944.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST.
Sedež: 34138 Trst, G. D'Annunzio 27/E,
tel./fax 040/630824.
Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954,
št. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Ivo Jevnikar,
Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni
in odgovorni urednik), Miro Oppelt,
Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij
Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst,
tel. 040/772151.

Član Združenje periodičnega
tiska v Italiji

Anton Breclj

(21)

Spomini na boje ob Soči 1915-1918

Proti koncu spomladi je velika rana naše zemlje čudovito oživela. Zardevala je polagoma in v začetku rožnika je bila vsa razkopana zemlja rdeča, kakor oblita in napojena z živo krvjo. Po sredi te prelepe zemlje se je vlekla dolga in široka krvava rana. Kakor da je vzcvetela kri...

Še danes se čudim, kako se je moglo zasejati toliko divjega maka vzdolž po vsem bojišču. Sto in sto tisoč samih makovih cvetov, gosto posejanih in živahno se zibajočih, si lahko ošinil z enim samim pogledom! Nehote si se spomnil potokov srčne krvi, ki jih je pretočil naš rod nedolžna žrtev tuje ga samosilja, mislil si na reke krvi, ki vpije v nebo....

Zgodbe tistih dni, ko so se vračali domov, po vsej Sloveniji in po vseh deželah tja do čeških razkropljeni goriški begunci in se poleg skrbi in truda, da obnovijo svoje domove, živo in glasno zavzeli za državno preosnovo svoje domovine, in druge zgodbe našega javnega življenja pred prevratom in ob njem naj spišejo in priobčijo drugi, pa čimprej, da se o tem pozabi tolike zanimivosti takratnega vrvenja med nami. Tudi jaz sem bil sredi tistega silnega in složnega prizadevanja, ko smo v Narodnem svetu za Goriško snovali toliko lepih načrtov, ustanovili skupno glasilo Goriško stražo, Goriško zvezo, matico naših zadrug, in resno nameravali, da pridobimo celó beneške Slo-

vence in Rezijane novi domovini. Vse to in drugo mi brni po glavi, ko mislim na tisto toliko obetajoče prebujenje na Goriškem. Toda jaz pišem zdravniške spomine, ta spominski medmet bodi samo pobuda in opomin sovrstnikom in sodelavcem takratne dobe, lepše od najbolj drznih sanj!

* * *

Soparno je bilo poletje leta 1918 glede vremena in razmer. Svetovna vojska se je očitno bližala koncu, nezadovoljstvo v notranjosti je naraščalo, vdanost in zanesljivost čet v bojnih vrstah je popuščala, toliko pričakovani napad ob Pivai se je klavrno zrušil.

V Gorici in po vsej okolici je bilo živahno vrvenje, vsi smo hiteli, da si napravimo za zimo vsaj zasilna bivališča. Ni bilo izvežbanih delovnih moči in ne gradiva, najmanj pa živeža. Začela je poslovati državna široko zasnovana »obnova«, ki pa ni imela nič drugega kakor skladovnice pisanih podob s čedalje manjšo veljavo. Usmiljeni bratje se niso dosti zanašali na javno pomoč. Preudarni pater prior Longin in iznajdljivi frater Rajko (brat Vsezna) sta ustvarjala čuda, zakaj kakor iz nič in z nevidnimi močmi je bila porušena bolnica že sredi srpana za silo popravljena in opremljena. Mestna občina se ni še zganila, da bi popravila svojo, ženskam namenjeno bolnico. Zato smo uredili drugo nadstropje za ženske, največ kot porodnišnico. Treba nam je bilo še drugega novega oddelka, oddelka za otroke, ki so jih poškovali in okrnile ročne granate. Dela sem imel več kot dovolj, saj sem bil ves čas do prevrata edini zdravnik za vse oddelke.

Tudi zunaj bolnice je pritiskalo name delo. Bil sem edini nevojaški zdravnik v mestu in v vsem tako obsežnem goriškem okraju. V svoji zdravniški poslovni sem imel mnogokrat več bolnikov ko prostora, pozivov za obiske v

Izjemen uspeh slovenskega smučanja

25-letni Andrej Miklavc je v ameriškem zimskem središču Park city poskrbel za 31. slovensko zmago v svetovnem smučarskem pokalu. Uspeh v slalomu so dopolnili še ostali člani slovenske reprezentance. Doslej najboljši slovenski smučar Jure Košir je bil peti, Matija Kunc šesti, Matjaž Vrhovnik štirinajsti, Rene Mlekuž pa sedemindvajseti. Košir sedaj zaseda tretje mesto na skupni razvrstitvi za svetovni pokal.

Miklavc si je zmago zagotovil po sijajni vožnji v drugem teku, saj je po prvem zasedal le 13. mesto. Takšnih podvigov smo bili navajeni v Stenmarkovih časih, mladi Slovenec pa se je očitno dobro znašel v skoraj nemogočih razmerah na ameriških belih poljanah. S tem, da je slavil le s stotinko prednosti pred drugouvrščenim, je bila zmaga še slajša. V primeru Miklavca, ne gre za nobenega »Kekca«, kot pri nas nekateri pravijo tistim, ki se z ogromnimi razlikami uvrstijo na visoka mesta, saj se je Andrej lani nekajkrat uvrstil med prvo deseterico, pred slabimi šestimi meseci pa je doživel tako hudo poškodbo, da ga je že marsikdo dokončno odpisal. Z veliko voljo in požrtvovalnostjo, predvsem pa z odlično rehabilitacijsko telovadbo, pa se je Andrej spet postavil na noge, oz. na smuči, in s še večjo jezo v sebi vendar dokazal kaj zna.

Na najnižjo stopničko je ravno tako nepričakovano kot Miklavc stopil Italijan Fabio De Crignis. O Tombi niti besedice? Saj si je ne bi zaslužil. Bolonjski karabinjer je namreč zavozil s proge že v prvem teku ter se ob moralni podpori italijanskih časnikarjev izgovarjal, da ga je bolel vrat, da so bili pogoji na progi nemogoči (kot da bi ostali smučarji peljali po drugi progi) ter s podobnimi izgovori, ki smo jih pri temu »napihnjencu«² že vajeni.

Erik Dolhar

Košarka

Lakovič dobitnik Bloudkove nagrade

Zamejski športni delavec in časnikar Primorskega dnevnika Branko Lakovič je bil v Ljubljani deležen visokega priznanja. Slovenski minister za šport Gaber mu je namreč izročil Bloudkovo plaketo, zaradi njegovih zaslug pri osnovanju slovenske košarke v zamejstvu. Bloudkovo nagrado, kateri predseduje najboljša smučarka vseh časov Mateja Svet, vsako leto podelijo najzaslužnejšim slovenskim športnikom in športnim delavcem.

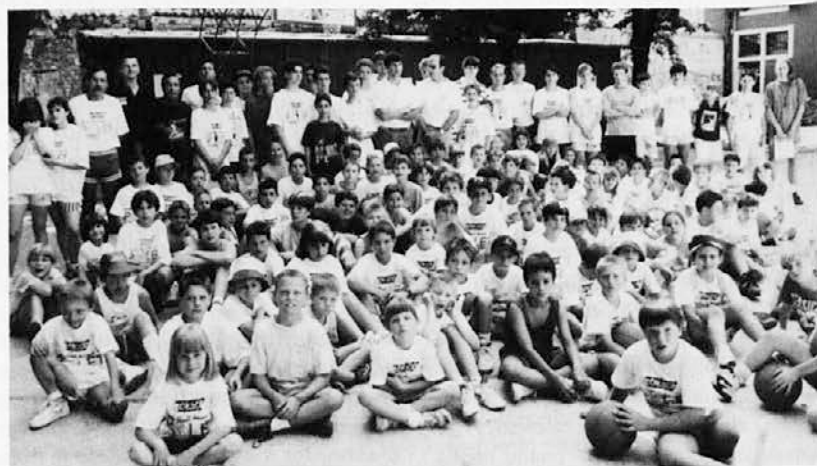
A preidimo k igrani košarki. Lakovič je bil med ustanovitelji Jadrana in se sedaj nedvomno veseli ob peti zaporedni zmagi Vremčevih fantov v drugoligaškem prvenstvu. V soboto so namreč Vitez in ostali gladko odpravili še solidno peterko iz Oderza, v soboto pa bodo spet nastopili pred domačim občinstvom.

E.D.

Derby zares

Na obnovljenem štadijonu 1. Maja smo bili tokrat priča pravemu derbyju, ki je zares prevzel in navdušil številno občinstvo. Peterki Cicibone Helvetius in Doma Agorest sta poskrbeli za zanimivo srečanje, ki je kljub visoki prednosti domačinov skozi večji del tekme, uspešno priklenilo publiko na tribune prav do zadnje sekunde. Goriški košarkarji so se namreč prebudili prav v končnem delu dvoboja ter tako skoraj poskrbeli za presenečenje.

Ob koncu srečanja smo se za kratko izjavo obrnili do ciciboninega kapetana Vanje Jogan: »Seveda smo lahko po vsaki zmagi zadovoljni, tokrat pa še posebno, saj smo se, po pravici rečeno, delno bali Doma. Oni so namreč pred tednom dni izgubili na domačem parketu s Kontovelom in s tem izgubili tudi prvo mesto na lestvici; pričakovali smo si torej, da bodo dali tokrat vse od sebe. Večji del tekme pa smo po mojem mnenju igrali veliko boljše in si priigrali tudi zadovoljivo prednost, Domovci pa so kot »ranjen lev«² reagirali le v zadnjih minutah. Ne rečem, da bi nas to lah-

Branko Lakovič ima zasluge tudi pri organizaciji poletnih košarkarskih kampov

ko drago stalo, lahko pa bi vsekakor izdatnejše zmagali.

Krajši komentar o tekmi je dal tudi odbornik Doma Livio Semolič: »Cicibona je zaradi dobre uigranosti svojih igralcev zaslužno zmagala. Predvsem je prišla do izraza njihova večja volja do zmage in večja zagrizenost v obrambi. Tudi tokrat so žal naši Domovci zaigrali kot v derbyju pred tednom dni, glavna vzroka za nov poraz pa sta brez dvoma nizka intenzivnost v obrambi in dopuščanje prelahkih metov nasprotnikov. S tako obrambo ni mogoče zmagati in žal smo se prebudili le v zadnjih minutah, kjer bi lahko prišlo skoraj do presenečenja. Vseeno pa bi še enkrat rad pohvalil Cicibonaše za zaslužno zmago, za Dom pa upam, da bo v nadaljnjih tekmah izboljšal svojo igro!«

Ivan Bajc

Odbojka

Odličen izkupiček naših šesterk

Že dolgo niso bile zamejske odbojarske ekipe, ki nastopajo v raznih članskih prvenstvih, tako uspešne kot konec preteklega tedna. Za negativna rezultata sta poskrbeli le šesterki, ki nastopata v najnižji ligi, to je v C-2 ligi. V moški konkurenci so brez to-

čke ostali Borovci, v ženski pa igralke goriške Olympie, ki so tako prekinile neverjetno serijo 56 zaporednih zmag.

V moški B-2 ligi je bila štandreška Imsa spet uspešna, tokrat po zaslugi enega najmlajših, Mateja Černica. Zamojeva šesterka je na domačem terenu strla odpor San Miguela šele po tie-breaku. V ligi nižje so njihovi bratanci Soče končno prišli do prvega para točk in doma gladko premagali postavbo Ponte delle Alpi. V isti konkurenci je ponovno slavila tudi Sloga, ki tako ostaja trdno na vrhu lestvice. Ženska postava istega društva je v isti ligi, a v ženski konkurenci, po tie-breaku uspela poraziti Volley 93, tokrat predvsem po zaslugi razigrane Barbare Gregori. V isti ligi so bile tretjič zaporedoma uspešne tudi Borovke. In še dve razveseljivi novice iz C-2 lige: slavili sta tako moška postava Olympie kot ženska vrsta Sokola.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
v Trstu

George Tabori

MEIN KAMPF

Farsa

Režija Boris Kobal

V petek, 1. decembra, ob 20.30
v Kulturnem domu v Trstu.

mestu in na kmetih pa toliko, da sem jih mogel vse opraviti le redko kateri dan, dasi sem se vozil s kolesom in avtomobilom okoli njih.

V kimavcu se je pojavila nova nadloga. Ob dolenji Vipavi, pa tudi po drugih krajih, ki jih je zasedla italijanska vojska, je udarila med vrnivšimi se begunci na dan huda tršljika ali močvirna mrzlica, ki je bila pred vojsko nenevadna in tudi meni po svoji južnjaški obliki neznana. Že prvi napad boleznij je vzbujal grozo. Bolnik je padel v nezavest, a v drugem ali tretjem napadu je bilo po njem. Notranja zdravila niso dovolj zalegla, treba je bilo vbrizgavanja v določenih rokih. Na domu ni šlo, v bolnici ni bilo več najti prostora. Okrajni zdravnik se ni menil dosti za bolnike, saj so mu dovolj nesli uradni ogladi za obnovo opustošenih krajev. Na moje neprestano drezanje pri državnih in vojaških oblasteh smo dobili za zatiranje kužnih boleznij posebno zdravniško moč, in sicer v osebi ruske zdravnice doktorice Klare K., ki se je lotila svojega težavnega posla z vso ljubeznijo in vnemo. Plemenita žena je ostala v službi komaj tri ali štiri mesece, ker so jo Italijani odslovili brž po zasedbi; zapustila pa je pri naših ljudeh najlepše spomine.

* * *

Časi so hitro dozorevali. Prišel je vinotok v deželo, deževen in soparen. Bil sem takrat skoraj vedno moker, če ne od dežja, pa od potu, tudi ponoči.

Takrat smo brali, da se je začela v zapadni Evropi posebna kuga, rekli so ji španska gripa, in da je neusmiljeno davila, kamor je dospela. Tolažili smo se, da prizanese goriški deželi, ki je imela takrat zelo omejen promet s svetom in ki je bila po našem mnenju že tako preveč prizadeta po vojnih nadlogah.

Moj dobri znanec, mesar Frandolič, je odšel s soprogo v Kobarid na pogreb dveh sorodnic, ki sta umrli zavoljo nove bolezni. Dva dni po vrnitvi sta obležala oba zakonca zaradi gripe, dva dni kasneje je obolelo vseh njenih sedmero otrok, dekla in mesarski vajenec. V eni sami hiši in družini vseh enajstero oseb hkrati bolnih! Kaj sem hotel in mogel kot zdravnik v tem primeru? In to poleg toliko drugih!

Kakor gozdni požar v viharju se je razširila gripa po mestu in okolici. Obobolevali so ljudje kar vsi vprek, umirali pa večinoma mladeniči in mladenke oziroma mlade žene kar na kupe, največkrat zaradi vnetja možganov ali možganskih mren.

(Dalje)